

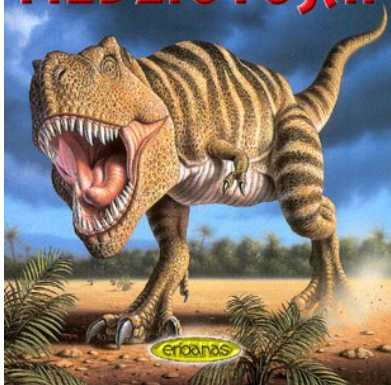

Pasaullnės fantastikos Aukso fondas

L. Sprague De Camp

DINOZAUROŲ MEDŽIOTOJAI

L. Sprague De Camp
DINOZAUROŲ MEDŽIOTOJAI
Mokslinis fantastinis romanas

XXI amžiaus pabaigoje Žemėje beveik nebėliko gyvūnų. Todėl ir medžioti jau nėra ko. Gerai dar, kad bent laiko mašina suteikė išties neribotas galimybes pamedžioti šimtus milijonų metų besidriekiančioje praeityje. Redžinaldas Riversas įkūrė laiko kelionių agentūrą, užtat kiekvienas užsigėidęs nušauti tiranozaurą ar pterodaktilį, gali pasinaudoti jo paslaugomis. Margaspalvėje laiko klajūnų kompanijoje sutiksi ir mokslininkų, norinčių įsitikinti, ar tikrai dinosaurus sunaikino prieš 66 milijonus metų į Žemę tėsėėsis asteroidas, ir gyvūnų teisių apsaugos fanatikų, šventai tikičių, jog negalima žudyti jau žiloje senovėje išnykusios faunos, ir porelę kunigų, pasiryžusių įrodyti, kad Darvino evoliucijos teorija tėra tik niekėėška apgaulė. Redžinaldai Riversui net atrodo, kad kartais *Tyrannosaurus Rex* yra mažiau pavojingas, nei šis keistas *Homo Sapiens* būrė...

Iš anglų kalbos vertė BRONIUS BRUŽAS
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
256 tomas. Serija įkurta 1990 m.

L. Sprague De Camp - RIVERS OF TIME
New York, Ace books, 1986

Copyright © by L. Sprague De Camp, 1993
Cover art copyright © by Jerry Lofaro, 1994

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2002

ŽEMĖS GEOLOGINĖS EROS

Era	Periodas	Prasidėjo prieš (mln. metų)	Epocha	Prasidėjo prieš (mln. metų)
			Holocenas	
	Kvarteras	2	Pleistocenas	2
			Pliocenas	7
Kainozojus			Miocenas	26
			Oligocenas	38
			Eocenas	60
	Terciaras	65	Paleocenas	65
	Kreida	135		
Mezozojus	Jura	195		
	Triosas	225		
	Permas	280		
	Karbonas	345		
	Devonas	395		
Paleozojus	Silūras	430		
	Ordovikas	500		
	Kambras	570		
	Prekambras			

GINKLAS DINOZAURO MEDŽIOKLEI

Ne, atleiskite, pone Seligmanai, bet aš negaliu jūsų vestis medžioti dinosauro, gyvenusių vėlyvojo mezozojaus eroje.

Taip, aš žinau, kas sakoma reklamoje.

Kodėl ne? Koks jūsų svoris? Penkiasdešimt keturi kilogramai? Nagi, nagi... nėra net šešiasdešimties, žemiausios mano nustatytos ribos.

Galėčiau nugabenti jus į kitus periodus. Į bet kurį kainozojaus eros periodą. Suteikčiau jums progą nupilti entelodontą arba uintateriją. Jų galvos išties puikios.

Aš netgi nusileisčiau ir sutikčiau su jumis keliauti į pleistoceną, kur turėtumėte galimybę pamiklinti ranką taikydamasis į mamutus arba mastodontus.

Jei norite, vyksime į ankstyvąjį triaso periodą pašaudyti į nedidukus senovinius dinosauros. Tačiau juros ir kreidos periodus patarčiau užmiršti. Jūs paprasčiausiai per liesas.

Ką bendro su tuo turi jūsų apimtys? Paklauskite, bičiuli, kaip manote, su kuo jūs šaudysite

dinozaurus?

Ach, apie tai jūs nepagalvojote, tiesa?

Ką gi, luktelėkite minutėlę... Na, štai: mano asmeninis ginklas: 600-ojo kalibro⁽¹⁾ "Kontinentalis". Čia tai bent šautuvas, ar ne? Gerai įsižiūrėjęs į vamzdžius pamatysite, jog jis graižtvinis. Pliekia dviem 600-ojo kalibro "Naitro Ekspres" kulkomis, dydžio sulig bananais, sveria bemaž septynis kilogramus, šaunamoji galia siekia daugiau nei du tūkstančius du šimtus KGM⁽²⁾. Kainuoja dvidešimt tūkstančių dolerių. Nemaža sumelė už ginklą, a?

Aš turiu keletą atliekamų šautuvų, kuriuos mes nuomojame sahibams. Su jais galima nugalabyti dramblių. Ne šiaip sužeisti, o pargriauti aukštyn kojom. Štai kodėl Amerikoje tokie ginklai negaminami. Esu tikras, jog tai pasikeis, jei medžiotojai nesiliaus keliavę atgal, į praeitį.

Vadovauju medžiotojų grupėms jau dvidešimt metų. Tą patį veikiu ir Afrikoje iki to meto, kai ten visus likusius gyvūnus suvarė į draustinius. Per tą laiką nė karto nemačiau jūsų gabaritų žmogelio, kuris pajėgtų susitvarkyti su 600-ojo kalibro pliauškyne. Dėl atatrankos vyrukams iš po kojų slysta žemė. Net jei sugeba išstovėti, po kelių kurtinančių šūvių taip persigąsta, kad

paskui vengia prisiliesti prie ginklo. Beje, labai sunkaus ginklo. Tamydamasis jį mezozojaus eroje, gerokai išvargsti.

Gryna teisybė, kad daugumai medžiotojų pasisekė nudobti dramblius su lengvesniais šautuvais: 500-ojo, 465-ojo kalibro dvivamzdžiais arba net 375-uoju⁽³⁾ "Magnumu". Bėda ta, kad pliekdamas iš pastarojo privalai pataikyti į gyvybiškai svarbų organą, pageidautina į širdį. Šiuo atveju nevalia pasikliauti šaunamąja galia.

Dramblys sveria... hmm... nuo keturių iki šešių tonų. O jūs norite šaudyti į roplius, sveriančius du ar tris kartus daugiau už dramblių, kur kas labiau prisitaikiusius prie nuožmių gyvenimo sąlygų. Būtent dėl šios priežasties sindikato nurodymu į dinozaurų medžioklę neišleidžiami žmonės, kurie neįstengia susidoroti su 600-uoju kalibru. Pradėjus šį verslą, anot amerikiečių, mūsų kelias nebuvo rožėmis klotas. Pasitaikė ir nelaimingų atsitikimų...

Žinote, pone Seligmanai, jau penkios vakaro. Laikas uždaryti kontorą. Užsukime į artimiausią barą, ir aš papasakosiu jums įdomią istoriją.

Tai turėjo būti penktasis mudviejų su Radža safaris. Radža? Tikroji jo pavardė yra Ajaras. Tik-

liau pasakius, jis pusiau Ajaras, pusiau Riversas. Vadinu vyruką Radža todėl, kad jam nusišypsojo laimė tapti tiesioginiu Džanpuro monarcho įpėdiniu. Dabartiniais laikais titulas, žinoma, nieko nereiškia. Susipažinau su juo Indijoje, vėliau susidūriau Niujorke, kur vaikinai dirbo Indijos turizmo agentūroje. Matote nuotrauką ant mano kontoros sienos? Ana tas tamsiaodis, pėda primynęs kardadantį tigrą.

Taigi Čandra Ajaras, kuriam iki gyvo kaulo įkyrėjo dalinti brošiūras apie Tadž Mahalį, užsimanė vėl truputį pamedžioti. Aš irgi neveikiau nieko įdomaus, kai mudu išgirdome apie profesoriaus Pročaskos laiko mašiną, sukonstruotą didžiajame universitete.

Kur dabar yra Radža? Išvyko į safarį, ankstyvojoje oligoceno epochoje vaikosi titanoteriją palikęs mane kontoroje. Mes dirbame pamainomis, tačiau pirmus porą sykių buvome iškeliaavę į praeitį kartu.

Tada, prieš dvidešimt metų, negaišdami laiko sėdome į lėktuvą ir nuskridome į Sent Liuisą. Dideliam savo nusivylimui, supratome, kad nesame pirmi, panorę pasinaudoti laiko mašina. Prie jos eilėje išsirikiavo kiti medžioklių gidai ir visa galybė mokslininkų, iš kurių kiekvienas sa-

vaip įsivaizdavo teisingus naujai sukurto prie-
taiso pritaikymo būdus.

Istorikai bei archeologai atsisijojo iš karto, nes
mašina nekelia žmonių į pastaruosius šimtą
tūkstančių metų. Nuo tam tikro atskaitos taško
jums atsiveria maždaug milijardas metų prieš
mūsų erą.

Kodėl taip yra? Atvirai kalbant, aš nesu kruopš-
čiai tyrinėjęs keturmačio pasaulio subtilybių, bet,
kiek suprantu, jei žmonės galėtų vykti į nesenus
laikotarpius, jų poelgiai įtakotų mūsų dienas, tuo
pačiu sukurdami paradoksus ir faktų prieštaras.
O tvarkingajai visatai tai labai nepatiktų.

Tačiau ekspedicijų, vykstančių į senesnes nei
tūkstančio amžių epochas, veiksmai ištirpsta lai-
ko sraute, prieš prasidedant žmonijos istorijai.
Beje, jei kartą pasinaudoji praeities laikotarpio
atkarpa, pavyzdžiui, milijono metų prieš mūsų
erą sausiu, daugiau negali ten siųsti kitos
grupės. Vėl tie prakeikti paradoksai.

Bet profesoriaus tai nejaudina. Kai turi progą
tyrinėti milijardą metų, gali nesibaiminti, jog arti-
miausiu metu išseks erų, periodų ir epochų šal-
tinis.

Dar vienas apribojimas susijęs su mašinos ap-
imtimi. Dėl man nežinomų techninių priežasčių

Pročaska sukūrė perkėlimo kamerą, kurioje užtenka vietos tiktai keturiems žmonėms, jų asmeniems reikmenims ir mašinos operatoriui. Didesnes grupes tenka siųsti pamainomis. Tai reiškia, kad džipų, katerių, lėktuvų ar kitų motorinių transporto priemonių tiesiog neįmanoma gabentis kartu.

Kita vertus, išvykdamas į laikus, kai žmogiškosios būtybės dar neegzistavo, negali tikėtis, kad švilptelėjęs prisišauksi šimtą vietinių, kurie taps tavo daiktus ant galvų. Todėl mūsų palydą paprastai sudaro pasturgalių - kitaip tariant, asilų - gurguolė. Daugumoje periodų netrūksta pašaro, tad maisto stygius nemaišo mums keliauti po senuosius kraštus.

Jau minėjau, jog kiekvienas iš mūsų turėjo savų minčių, kaip pasinaudoti naujuoju prietaisu. Iš aukšto į medžiotojus spoksoję mokslininkai tvirtino, neva Pročaska įvykdytų tikrą nusikaltimą, jei prileistų mus prie mašinos, kad galėtume užsiimti savo sadistiniais žaidimais.

Natūralu, jog mes pažvelgėme į problemą iš kitokio taško. Mašina kainuoja trisdešimt milijardų dolerių. Jei neklystu, mokslinius tyrimus finansavo Rokfelerio taryba ir panašūs turčiai. Jie paklojo apvalią sumelę vien už prietaiso pagamini-

mą. O kas sumokės už fantastiškus mechanizmų vartojamus energijos kiekius? Didžiuma dalis įdomių ir neabejotinai vertingų mokslinių projektų, finansiškai kalbant, buvo sudaigstyta baltais siūlais.

Mes, safarių rengėjai, savo ruožtu stengėmės įtikinti žmonėms su storomis pinigėmis, Amerikoje klestinčiam gyvybės porūšiui. Neįsižeiskite, bičiuli. Nemažai jų gali leisti sau suploti apvalią sumą už kelionę į praeitį. Mūsų dėka mokslininkai turėjo gauti pinigų įvairiems tyrimams su sąlyga, kad mašina bus skirta ir pramoginėms išvykoms į priešistorines epochas. Galų gale medžioklių gidai subūrė sindikatą - šio nariais, su prantama, tapo Riversas bei Ajaras - ir proporcingai padalijo mašinos naudojimo laiką.

Pradžioje mudviem su Radža sekėsi nekaip. Kuriam laikui žmonos pakėlė tikrą pragarą. Jos vylėsi, jog baigę žaisti su šautuvėliais savojoje eroje, mes nustosime svajoti apie liūtus ir kitus padarus. Na, jūs žinote, kokios tos moterys. Medžioklė nėra pavojingas užsiėmimas, jei neužmiršti atsargumo priemonių.

Penktojoje ekspedicijoje atlikome žindyvių vaidmenį dviem sahibams - amerikiečiams, ką

tik į ketvirtą dešimtį įkopusiems, fiziškai tvirtiems, turtingiems vyrams. Tuo jų panašumai ir baigėsi.

Kortnis Džeimsas buvo vienas iš tų, kuriuos jūs vadinate plevėsomis: pinigais aptekęs vyrukas iš Niujorko, nuolatos siekiantis, kad visi paklustų jo norams, ir nesuprantantis, kaip aplinkiniams gali šauti į galvą jam paprieštarauti. Galingo, beveik kaip mano, sudėjimo tipas, ganėtinai patrauklus, šiek tiek linkęs į apkūnumą. Jis gyveno su ketvirtąja žmona. Kai pasirodė mano kontoroje, lydimas blondinės, kuri spinduliavo manekenės eleganciją, iš karto pagalvojau regįs ketvirtąją poniją Džeims.

- Panelė Bartram, - pataisė ji mane ir droviai sukikeno.

- Ji ne mano žmona, - paaiškino Džeimsas. - Pastaroji dabar sėdi Meksikoje. Matyt, ruošia skyrybų dokumentus. Bet ši katytė norėtų keliauti kartu...

- Atleiskite, - įsiterpiau, - mes nesivežame moterų. Tik ne į vėlyvojo mezozojaus erą.

Tai ne visai tiesa, tačiau mano gyvenimas, persekiojant menkai ištirtos faunos atstovus, pakankamai rizikingas. To betrūko, kad dar velčiau į šeimyninius konfliktus. Nesupraskite manęs klai-

dingai. Aš teigiamai žiūriu į žavingąją silpnąją lytį, bet ne tuomet, kai šioji trukdo man užsidirbti pragyvenimui.

- Nesąmonės! - atšovė Džeimsas. - Bus taip, kaip ji nori. Mažulė sugeba slidinėti ir pilotuoti lėktuvą, tad kodėl...

- Tokia mūsų kompanijos politika, - nesileidau į šnekas.

- Ji nesimaišytų mums po kojomis, kai susidurtume su pavojingais gyviais.

- Atleiskite, bet ne.

- Po velnių! - jis net išraudo. - Aš juk moku jums didelius pinigus, todėl turiu teisę vestis kartu, ką tik užsigeidžiu.

- Norėdamas mane nusisamdyti, privalote susitaikyti su iškeltomis sąlygomis, - atsakiau. - Jei kas nepatinka, kreipkitės į kitus medžioklių gidus.

- Taip ir padarysiu, - pareiškė jis. - Ir papasakosiu savo draugams, kad jūs esate prakeiktas... - vyrukas spėjo išlieti visą srautą keiksmų, kurių čia nekartosiu, kol aš pasiūliau jam išsinešdinti geruoju.

Ilgą laiką sėdėjau kabinete, liūdnai mąstydamas apie širdį šildančius pinigus, kuriuos Džeim-

sas būtų man sumokėjęs, jeigu nebūčiau pasirodęs toks kietakaktis, kai pro duris įžengė kitas klientas, Augustas Holtsingeris, liesas ir išblyškęs, itin mandagus akiniuotis. Prisėdęs ant kėdės kraštelio jis prabilo:

- Hmm... pone Riversai. Prašau nemanyti, kad bandau vaizduoti rimtą medžiotoją. Niekada pernelyg nemėgau klaidžioti tyrlaukiuose. Tikriausiai mirtinai išsigąsiu pamatęs gyvą dinosaurą. Visgi esu ryžtingai apsisprendęs pasikabinti roplio galvą virš židinio arba mirti tą padarą persekiodamas.

- Daugumą iš mūsų pradžioje apima baimė, - nuraminau, - bet ne visi tai parodo. - Lašas po lašo ištraukiau viso jo gyvenimo istoriją.

Džeimsas nuo vaikystės skendo prabangoje, tuo tarpu Holtsingeris, gimęs Sent Liuse, tik neseniai pralobo. Vyrukas užsiiminėjo kažkokiu smulkiu verslu ir vos sudūrė galą su galu, kai mirė pinigingas jo dėdė, kuris paliko mažajam Augiui savo turta.

Dabar Holtsingeris kartu su savo sužadėtine statėsi didelį namą. Jiedu ketino susituokti ir apsigyventi naujojoje buveinėje, virš kurios židinio būtinai turėtų kyboti ceratopso galva. Na, žinote, ta su didžiuliu ragu, papūgos snapu ir įmantrio-

mis kaklo puošmenomis. Reikėtų gerai pasvars-tyti, ar rimtai norite įsigyti tokį trofėjų, nes, ankš-toje svetainėje prikalus prie sienos dviejų metrų dydžio *Triceratops* galvą, visiškai neliks erdvės kitiems daiktams.

Mums apie tai bekalbant, į kabinetą įėjo mergi-na: maždaug dvidešimties metelių, mažutė, ne-įsidėmėtinis išvaizdos, paplūdusi ašaromis.

- Augi! - sušuko ji. - Maldauju, atsisakyk savo sumanymo! Tu žūsi! - ji apsviję rankomis suža-dėtinio kelius ir kreipėsi į mane: - Pone Riversai, nesiveskite jo kartu. Augustas - tai viskas, ką aš turiu. Jis nepakels sunkių išmėginimų!

- Brangioji panele, man būtų labai nemalonu pridaryti jums rūpesčių, tačiau ponas Holtsingeris pats privalo nutarti, ar jis išties pageidauja mane nusamdyti.

- Klere, nereikia ašarų, - paprašė Holtsingeris. - Aš vis tiek keliausiu, nors esu tikras, jog safaris nepadarys man malonaus įspūdžio.

- Kaip tai suprasti drauguži? - nustebau. - Kodėl imatės tokios veiklos, kuri jums nepatinka? Gal pralošėte lažybas?....

Pastabos

- 1) 15.24 mm (kalibras skaičiuojamas coliais ir milimetrais).
- 2) Metriniai kilogramai.
- 3) 12.7 mm, 10.16 mm, 7.62 mm.
- 4) Šitas kalės vaikas miegojo su mano moterimi (isp.).
- 5) Aš nesu tavo moteris. Darau tai, ką noriu (isp.).
- 6) YMCA (angl. - Young Men's Christian Association) - jaunimo krikščioniškoji asociacija.
- 7) Kokios nesąmonės (isp.).
- 8) Mahabharata - 90000 dvideilių, iš kurių sudarytos epinės indų poemos.